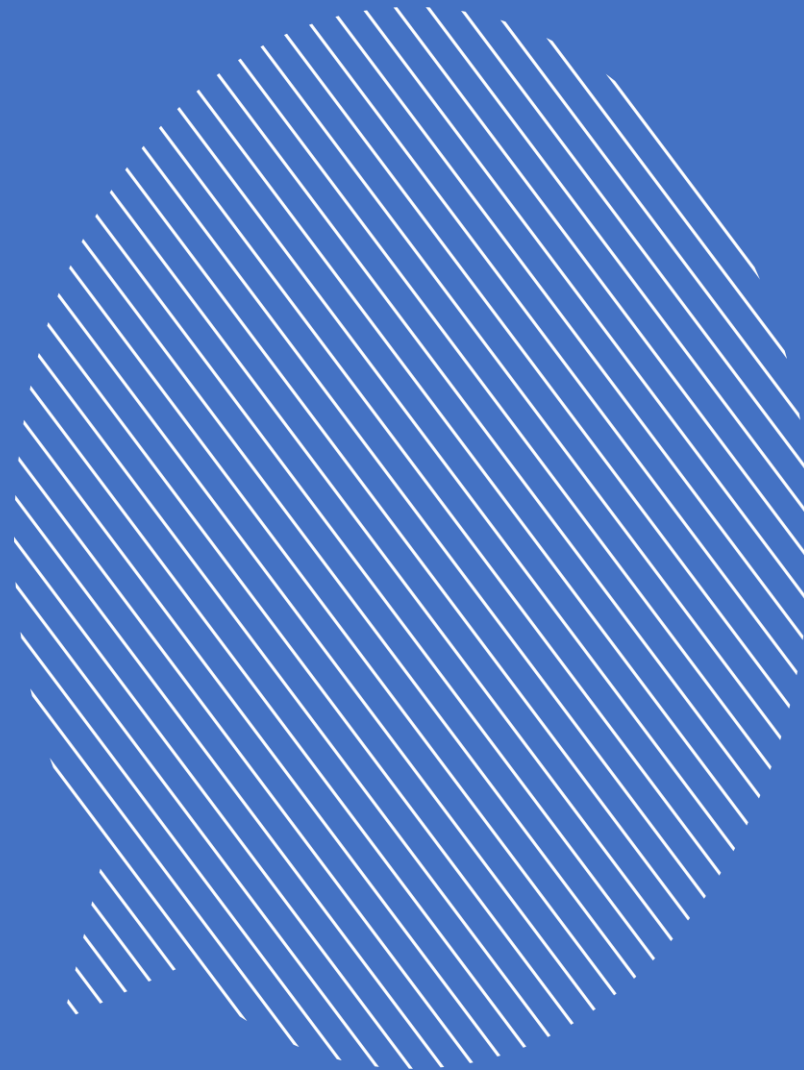

Nasjonal overdosestrategi

2019 - 2022

Espen Freng

seniorrådgiver avdeling psykisk helse og rus

Ny strategi

enstemmig vedtatt
Storting 2018

Den nye overdosestrategien skal ta utgangspunkt i

- tiltakene som har hatt god effekt

Samt omfatte innsats rettet mot

- nye utfordringer
- tiltak overfor relevante nye rusmidler
- vurdering av nye målgrupper
- legevaktens og ambulansetjenestens rolle i forbindelse med overdoser
- andre tiltak som vil kunne være av betydning

Ny strategi er utarbeidet sammen med

- Klinikk
- brukere
- Pårørende
- forskere

Den nye strategien er i hovedsak en videreføring av den forrige:

- utfordringsbildet vurderes i grove trekk som stabilt
- sentrale tiltak i forrige strategi vurderes som vellykkede

Evaluering av Nasjonal overdosestrategi 2014 - 2017

- Arbeidet vurderes som vellykket langs flere dimensjoner
 - kan forventes å gi resultater på lengre sikt
- Pilotkommunenettverket
 - Suksessfaktor
- Naloksonprosjektet
 - stor spredning
- Forbedringspunkter:
 - Videreutvikle Switch
 - Styrke brukermedvirkning
 - Avklare juridiske utfordringer
 - Tydeligere plan og organisering
 - Bedre informasjonsflyt i alle ledd
 - Opprette referansegruppe/styringsgruppe

Status

- Læringsnettverk utvidet fra ni pilotkommuner til 29 nettverkskommuner (2019: 35 kommuner)
- I disse kommunene skjedde 70 prosent av alle overdosedødsfall i 2016
- Utarbeidet elektronisk veiviser i lokalt overdoseforebyggende arbeid
- Nalokson neseppray utplasseres i kommunene og alternative utplasseringer diskuteres
- LAVterskelkonferansen avviklet for femte gang
- Verdens overdosedag 31 august markert i 30+ kommuner (én kommune i 2013)
- Nasjonalt pålegg til kommunene om utdeling av sterilt brukerutstyr

Viktigste uløste utfordringer

- Mangelfull kunnskap om dødsfall etter inntak av forskrevne legemidler (smertestillende, metadon, buprenorfin)
- Begrenset kunnskap om døde som tilhører grupper som er «ukjente» for helsetjenesten
- Samarbeid mellom ulike nivåer og etater for oppfølging etter ikke-dødelig overdose
- Tilgang på lavterskel LAR
- Utvikle Switch til å bli en kampanje
- Brukerinvolvering lokalt
- Nå ut til hele kommune-norge

Opioider
viktigste
utløsende
dødsårsak
(FHI)

Stabilt dør nær 90 prosent etter inntak av opioider

- Endringene de siste årene dreier seg om **forholdet mellom opioidgruppene** fra år til år og over tid
 - Heroin er gradvis mindre dominerende, mens opioidholdige legemidler har fått større betydning
 - Gruppene *Andre opioider* (morfin, kodein oxycodon o.l) og *Metadon* var de to hyppigste dødsårsakene i 2017
 - 2017 var det første året metadon tok livet av flere enn heroin
- Stabilt dør rundt 10 prosent etter inntak av sentralstimulerende rusmidler + andre stoffer

Strategien
er del av
en større
helhet

Overdosestrategien skal spille på lag med velferdstiltak, med andre innsatser i rusmiddelfeltet og i helsetjenesten

- *Handlingsplan mot selvmord*
- *Revisjon av LAR-retningslinje*
- *Prøveprosjekt heroinassistert behandling*
- *Rusreform*
- *Opptappingsplan rusfeltet*
- *Boligsatsing*
- *Brukerrom*
- *Pakkeforløp*
- *Hepatittstrategi*
- *mm*

Videreføring videreutvikling fordypning

- Bygge ut kommunenettnverk
- Styrke KoRus sin rolle
- Videreutvikle tiltak rundt de tre «stolpene»
- Videreføre fengselsprosjekt
- Videreføre markering av Verdens overdosedag
- Videreføre årlig LAVterskelkonferanse
 - 15 Og 16 oktober 2019

Strategiens tre stolper

På lang sikt: Tryggere inntak - SWITCH

Tiltak: Overgang fra injisering til sikrere inntaksmåter av alle rusmidler

På kort sikt: Øyeblikkelig hjelp

Tiltak: «Kameratredning» med hjerte-lunge-redning og nalokson neseppray – ring alltid 113

På kort sikt: Behandling

Tiltak: Fortsatt utbygge LAR, styrke lavterskel LAR

Forsterke tiltak

- Identifisere overdoseutsatte grupper som ikke er kjent i lavterskel helsetiltak / helsetjenesten generelt
- Følge opp tiltak i TSB (Pasientsikkerhetsprogrammet)
- Utvide målgruppen til alle som injiserer
- Understreke faren ved å injisere aleine
- Ha beredskap for fentanyl, økt tilgang på heroin, sterke smertestillende
- Spre erfaringene til mer enn 200 - svært ulike – kommuner

Nye tiltak

- *Pakkeforløp for oppfølging etter ikke-dødelig overdose* igangsettes i 2019 med fokus på de første ukene etter OD
- Brev fra Helsedirektoratet til alle kommuner og helseforetak om samarbeid om oppfølging etter ikke-dødelig overdose
- Ernæringsprosjektet – samarbeid mellom KoRUs – Oslo, Lavterskel og OsloMet?
- Kunnskapsløft
- Vurdere nasjonalt varslingsystem nye / farlige stoffer
- Vurdere testing av rusmidler

Lære av andre folkehelse- strategier

Trafikksikkerhet – 45 års innsats:

- Fra 570 dødsfall i 1970 til 107 dødsfall i 2017
- Nå: Færrest trafikkdøde globalt i forhold til folketall

Fjellsikring - 50 års innsats:

- Fra 18 dødsfall i påska 1967 til noen få dødsfall siste år
- Nå: Skredfare som nytt fokus

Felles:

- Lang tids innsats
- Kontinuerlig innsats
- Dynamisk innsats når utfordringsbildet endres

Hva
kan
gå
galt ?

Rusmiddelsituasjonen kan endre seg dramatisk

- Økt tilgang på heroin
- Fentanyl inn på det norske markedet
- Økt smugling av smertestillende legemidler

Overgang til et større kommunenettverk

- Fra et lite, tett nettverk av få kommuner med betalte medarbeidere – til et større og mindre tett nettverk av 35 kommuner

Vi klarer ikke å løse de juridiske utfordringene knyttet til

- oppfølgingen etter ikke dødelig overdose
- samarbeidet rundt overdoseutsatte brukere

Styrking av verdighet og ansvar i brukerkulturen svikter

Oppsummering

Arne Mæland: *Ingen er bare det du ser*

- Videreføre det som hadde positiv effekt
- Ta tak i utfordringer kartlagt i evalueringen
- Fortsette fokuset på overdoseproblematikken

Takk for meg!